

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Specvlvm Monachorvm D. Bernardi, S. R. E. Cardinalis, Et
Abbatis Cassinensis**

**Arnulfus <de Boeriis>
Bernardus <Ayglerius>**

Dilingæ, 1616

V. De saluberrimo spiritualis lectionis exercitio frequentando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48585](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48585)

CAPITVLVM V.

DE SALVBERRI-
MO SPIRITVALIS
LECTIONIS EXERCI-
tio frequentando.

VIA quæ ultimò
dicuntur, solet esse ut
tenacius memoria
commédentur, hor-
tor in hac parte vltima speculi, tam
Patres quam Fratres, sacræ paginæ
insistere lectioni : quæ quidem est
omnibus salubris & necessaria, &
nulli Monacho negligenda.

Et notandum circa hoc; quod si-
cut cū oramus, ipsi cum Deo loqui-
mur; sic dum sanctam scripturā le-
gimus, Deus nobiscū loquitur. *Heb.*
circò,

circò, sicut beatus P. N. Benedictus
 nos attentos esse monuit ad deu-
 tionem orationis, ita nos occupatos
 esse voluit in studio lectionis. Non
 enim congruū esse videtur, totum
 tēpus in psalmodia occupare, oran-
 do & cum Deo loquendo, sed non-
 nunquā intendere lectioni, volun-
 tatem Domini, & eius beneplacitū
 audiendo. Sicut enim Deus in au-
 diendo non est surdus orantem, sic
 nec in docendo est mutus legente.
 Beatus autem P. N. Ben. ad tria vo-
 luit Monachum occupari, q̄, identi-
 tas esset mater fastidij. Certis enim
 horis laudibus eum occupat Regula
 diuinis; vt his Deum laudādo, & in
 spiritu & veritate veraciter Deū ad-
 orando, diuinū adiutoriū suscipiat.
 Alijs horis volens eum labori ma-
 nuum insistere ad ociositatē excu-
 tiendam, & necessitatibus corporis
 prouidendū: vt labores suos come-
 dendo, verus Monachus, & beatus
 fiat.

fiat. Nonnullis etiam horis mandat
 lectioni vacare debere: vt mentem
 reficiat, & qui ignorabat quæ Deo
 placent: vel displicent, vtrumq; le-
 gendo videat. Et quæ Deo sunt pla-
 cita faciat, & peccata q̄ Deo displi-
 cent non comittat. Negligentia ete-
 nim orationis, facit vt quasi Deum
 excommunicatū reputemus, in lo-
 cutione sibi non comunicando; sed
 & negligentia lectionis ostendit, vt
 quasi aures nostri cordis obturem^r
 de audiendo vitæ mandatis, & eius
 beneplacitis nō curando. Hæc duo
 verò prædicta, in conspectu domini
 sunt coniuncta. Vt qui non audierit,
 non audiatur. Et qui lectioni inten-
 tus non fuerit, oratio eius execrabi-
 lis habeatur; sicut legitur in Prouer.
Qui declinat aures suas ne audiat le-
gem, oratio eius erit execrabilis.

Vnde nota, quod lectio excita-
 tem mentis expellit, intellectum
 ignorantibus tribuit, languorem men-
 talem

Prouer.
 28.9.
 Lectio-
 nis vitia
 litasa

talem sanando deprimit, famem spiritualem remouendo reficit.

Circa primum considerandum, quod cæcus nullam scientiam habens, est quasi discretionem carens quæ præbet animæ, vt auriga, ducatum, quam etiam S. Pater noster matrem appellat virtutum. Rex enim honorabilis Deus, non cæcitatem elegit in Monacho, sed habentem discretionis habitum vel iudicium, diligit. Vnde Psalmista:

Psalm. Honor regis iudicium diligit. Nec est
95. 74. acceptabilis cæcus regi regum, vt
pote inutilis. Sed qui eius manda-
ta videndo intelligit, est ei gratus &
acceptabilis. Vnde in Prouerbijs.

Prouer. Acceptus est regi minister intelligens;
14. 35. iracundiam eius inutilis sustinebit. Nā
qui obscuratum habent intelle-
ctum in tenebris ambulant, & cæ-
citatem cordis patiuntur, & à via
DEI per ignorantiam alienantur.
Et hæc per verba Apostoli Dei ad
Ephes

Ephes. colliguntur: Hoc, inquit, igitur dico, & testificor in Domino, ut iam *Ephes. 4. 17.*
 non ambuletis, sicut & gentes ambul-
 lant in vanitate sensus sui, tenebris
 obscuratum habentes intellectum, alie-
 nati à vita Dei, per ignorantiam quæ
 est in illis, propter cæcitatem cordis ipso-
 rum. Et quod malum ex cæcitate
 ista proueniat, immediatè sequitur:
 Qui desperantes, semetipsos tradide-
 runt impudicitie; in operationem im-
 munditie omnis in auaritiam. Hanc
 quidem cæcitatem Deus illuminat,
 dum per lectiones sermones suos
 declarat, & paruulorum sensui in-
 tellectum spiritualem præstat; sicut
 dicit Psalmist. *Declaratio sermonum Psalmi
 tuorum illuminat; & intellectum dat 138. 1304*
 paruuli. Cæcitatem autem spiritua-
 lem habentes, & intellectualibus
 oculis carentes, Dominus in Marco
 reprehendit dicens: *Nondum cogno- Mar. 86
 sciti nec intelligitis? adhuc cæcarum 170
 habetis cor vestrum? oculos habentes*

N non

Osee.
4. 1.

non videtis? & aures habentes non auditis? Vnde nota, quod vbi non est scientia, ibi sunt sordes peccatorum, & immunditia; sicut legitur in Osee: Non est scientia Dei in terra. Maledictum, & mendacium, & homicidium, & furtum, & adulteriū inundauerūt, & sanguis sanguinē tetigit.

Circa hæc etiam nota, quod ingeniosus non debet à lectione cessare, imo debet talentum sibi creditum multiplicare; vt magis intellectus proficiat: nec ingenio tardus; vt perlegendo, & operam lectioni dando, & scripturam sanctam adamando, quem non habet intellectum, acquirat. Amor enim diuini verbi, virtutem acquirit intelligendi: habenti enim vnum, mirificum Deus dat reliquum. Vnde super illud Marci: *Qui habet, dabitur ei, & qui non habet, etiam quod videtur habere, auferetur ab eo; dicit Beda: Tota intentione verbo quod audi-*

Marc. 2.
25:

auditis, reminiscendo & scrutando operam date: quia qui amorē habet verbi, dabitur etiam sensus intelligendi, quod amat: & qui verbi audiendi non habet amorem, etiam si naturali ingenio, vel litterarum sibi callere videtur exercitio, nulla verē sapientie dulcedine gaudebit. Et post pauca. Nonnunquā lector ingeniosus negligēdo se priuat sapiētia, quam tardus ingenio, sed studiosus, elaborando degustat.

Præterea lectio in qua sermo domini est, mentales infirmitates sanat, & à morte spirituali liberat. *Psalm.*

Psal. Misit verbum suum, & sanauit *106.20.*

eos: & eripuit eos de interitionibus eorum. Nulla enim medicina carnalis, infirmitatem sanat mentalem; sed verbum Dei tantum sanat interiorem hominem. Vnde in libro

Sap. 16.

Sapientie: In memoria enim sermonum tuorum examinabantur, & velociter saluabantur ne in altam incidentes obliuionem, non possent tuo uti

11.

adiutorio. Etenim neq̄ herba, neq̄ malagma sanauit eos, sed sermo tuus domine, qui sanat omnia. Multa enim consilia salutis sunt in sacra scriptura, & ideo salus debet requiri in ea, & dicitur in prouerbijis: *Ibi salus, ubi multa consilia.* Consequens igitur esse videtur, vt vbi non sunt consilia, ibi salus nulla.

Prouer.
11. 14.

Item fames spiritualis est verbi Dei carentia, quam Deus contra peccatores immisit ex indignatione sua multa; de hoc dicitur in Amos: *Ecce dies veniunt dicit Dominus, & mittam famem in terram: non famem panis, nec sitim aqua, sed audiendi verbum Domini.* Sed qui in messe sacrae scripturae congregat sapienter, ab hac fame liberatur misericorditer; sicut legitur in Prouerb. *Non affliget Dominus fame animam iusti:* Et ita vsque ibi: *Qui congregat in messe, filius sapiens est.* Diuitia namque sacrae famen istam exclu-

Amos
8. 11.

Prouer.
10. 3.

excludere possunt, & regales delicias in se intendentibus impédunt: Aser enim diuitiæ interpretatur; de quo in Genesi legitur. *Aser pinguis panis, & præbebit delicias regibus.* In hac enim est cibus delitiosus, vitæ scilicet & intellectus. iste panis sacræ scripturæ, est sine labore paratus, delectabiliter conditus, omnem suauitatē saporis continens, & interioris hominis voluntati deseruiens. Non est autem hæc delectatio terrestris, sed cibus in via cælestis. De hoc in lib. Sap. legitur: *Paratum panem de celo præstitisti illis sine labore, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suauitatē.* Et post pauca: *Et deseruiens vnicuiusq; voluntati, ad quod quisq; volebat, conuertebatur.* Nec mirum si est delectabilis sacræ scripturæ panis, seu lectio: nam eius recta expositio, est mentis oculorum apertio, ex qua sequitur diuina cognitio. Vnde in

Genesi
49. 20.

Sap. 16.
o.

*Luc. 24.
15.* Luca : Factum est dum discumberet
cum illis, accepit panem, & benedi-
xit : Vsque ibi ; Aperti sunt oculi eo-
rum, & cognouerunt eum in fractione
panis.

Ad præmissa verò notare possu-
mus, quod ex defectu & negligen-
tia lectionis, sequitur vilipensio
grauium peccatorum, conculcatio
sacramentorum, omisio maximo-
rum, & appreciatio minimorum.

Circa primum expertus sum,
quod in quibusdam regionibus &
Religionibus, nonnulla peccata
grauissima, propter ignorantiam
sacræ scripturæ & Canonum, sunt
reputata minima, vel nulla. Inter
quæ, dum simoniæ flagitium non
cognoscebatur, Monachos deci-
piendo, beneficia conferendo, ad-
ministrationem spiritualem fratri-
bus committendo, non vitabatur
publicè sed committebatur. Hoc
autem scelus ita grauissimum esse

no-

noscutur, quod perpetrantes per sacros Canones hæretici iudicantur. Ipsa simonia hæresis appellatur, & inter excepta crimina numeratur, in tantum, q̄ quilibet ad testificandum contra simoniacum, etiam meretrix admittatur. Lege decretum, & decretalium de simonia rubricam, & inuenies hoc pessimum & detestabile vitium, à Deo, & sanctis Patribus, & à summis Pontificibus, grauius persecutum pœnis, & sententijs. Quod quidem non benè intelligit, qui sacris scripturis, & sanctorum Canonum lectionibus, non attendit. Cuius detestationem ille potest considerare, qui lectioni instando, diligenter vult attendere, filium Dei contra illos ementes & vendentes, quasi totam suam mansuetudinem deposuisse, & flagellum de funiculis, ad illos flagellandos fecisse, eorum cathedras euertendo, eorum pecuniam

niam effundendo, ipsos à templo Patris expellendo, ac eos latrones publicè appellando. Quis dum hoc diligenter attenderet legendo, in tam detestandum facinus incidere ausus esset? Posito autem exemplo de simonia in sacra scriptura, singula vitia sub pœnis & terroribus maximis, à Deo prohibita, & sententijs in eo prolatis acerrimè iudicatur, qui non legit, vel à predicatore non audit, plenè non considerat, nec attendit, & in ipsis ea vilipendens offendit.

Prouenit etiam conculcatio Sacramentorum, ex omissione lectionis ob defectum deuotionis. Quia sumentes vel conficientes virtutem, eorum veritatem non agnoscunt, & ideo ad ea irreuerenter, & non purificati accedunt. Non enim attendunt ad sacramentum altaris, quod fit in eo sacramentaliter corpus verum, & verus saluatoris
san-

sanguis , & plenitudo diuinitatis cum veritate humanitatis. Quod si legerent, & periculum indignè sumentium , & confitentium attenderet, non irreuerenter, nec impurificati accederent. Sunt enim illi qui hæc non considerant nec attendunt, sicut animalia discretionis carentia, qui nec in factis inspiciunt dignitatem , nec in rebus optimis preciositatem. Tales porcis & canibus comparantur, quibus pretiosa dari & sanctissima, prohibetur in Matth. *Nolite dare sanctum canibus,* *Matthæ*
neq; mittati margaritas vestras ante 7. 6.
porcos. Consideretur igitur ex sacra lectione dignitas sacramentorum, & utilitas eorundem; & quod dignè sumens sacramenta altaris; efficitur de corpore sanctæ Matris Ecclesiæ , & peccatis non impedi- entibus, Christo mirabiliter vnitur, & vnus cum eo spiritus efficitur, & qui ad hoc accedit indignus & ir-

reuerenter, seipsum occidit crudeliter, dum sibi iudicium manducat: quia hoc propter ignorantiam non dijudicat, & quantum in ipso est, mortem procurat Saluatoris: Vnde

1. Cor. 11.
27.

Apostolus ad Corinth. *Quicumque manducauerit panem hunc vel biberit calicem Domini indignè iudicium sibi manducat & bibit: non dijudicans Corpus Domini.* Ibi glossa S. Ambrosij: Mortis Christi pœnas dabit, & ac si Christum occiderit, punietur. Quid n. aliud est Sacramētum Domini corporis indignè vel irreuerenter sumere, quam ipsum pedibus irreuerentiæ conculcare? Ideo Saluator conqueri potest de tribus, vt de inimicis mortalibus, secundū

30 *Psal. 55. illud Psalmistæ: Conculcauerunt me inimici mei tota die.* Vnde Ecclesia Sanctorum potest conquerendo illud dicere Domino, quod dicitur

1. Mach. in lib. Machab. *Sancta tua conculcata sunt, & contaminata sunt.* Hoc
30 51. autem

autem, vt præactum est, non faceret, qui dignitatem Sanctorum Sacramentorum attenderet, & eorum utilitatem ac preciositatem sacris litteris didicisset.

Præterea ex omissione lectionis, ignorantia talis accidit, quod quis minima magna, & maxima minima esse credit. Templum enim Domini sanctum, quod sumus nos, & Christi sponsa, quæ est fidelis anima, polluitur, & propter ignorantiam scripturarum de ipsius immunditia non curatur. Diabolus enim qui est adulter, animam illuminatam per assiduitatem lectionis, non de facili trahit ad consensum pollutionis. Ipse autem, vt trahat ad actum immunditiæ, obseruat caliginem ignorantiam; sicut legitur in Iob *Oculus adulteri obseruat caliginem. dicens: Non Iob 248 me videbit oculus.* Hoc igitur maxi- 15
mum, ab ignorante reputatur minimum, quod ignorantis anima, quæ

quæ fuerat Christi Sponsa, viliter prostituatur, & ipsius adulteri meretrix efficiatur. Nec est modicus error, quod parietes materiales multa curiositate depinguntur, & vilipensis spiritualibus curiosè ornantur: vt magis legat curiosus Monachus in parietibus, quam in codicibus. In quo si non puderet curiositatem, tæderet vtinam expensarum sumptuositatem. Quæ enim essent pauperibus eroganda, & in charitatis operibus expendenda, ponuntur in parietibus fatua curiositate, omissa necessariâ, sancta, & vtili charitate. Hoc reprehendit Beatus Bernardus inquiring: O vanitas vanitatum! Sed non tam vanior, quam insanior. Fulget Ecclesia in parietibus, & in pauperibus eget: suos lapides induit auro, & suos filios nudos deserit. De sumptibus egenorum seruitur oculis diuitem, inueniunt curiosi quo delecten-

lectentur, & non inueniunt miseri
vnde sustentetur. Idem, in claustro
coram legentibus fratribus, quid fa-
cit illa ridiculosa mōstruositas? mi-
sericordia quidem deformis for-
mositas, ac formosa deformitas.
Quid immundæ simiæ, quid feri
leones, quid maculosæ tigrides,
quid milites pugnantes, quid vena-
tores tubicinantes? Videas sub v-
no capite multa corpora, & rursus
in vno corpore multa capita. Tam
multa denique, tamque mira di-
uersarum formarum apparet ibi
varietas, vt magis libeat legere in
marmoribus, quam in codicibus,
totumque diem occupare singula
ista mirando, quam in lege Domini
meditando. Prō dolor, si non pu-
det ineptiarum, cur non pigeat ex-
pensarum. Idem, Oratorij immen-
sæ altitudines, immoderatæ longi-
tudines, superuacua latitudines,
sumptuosa depolitiones, curiosæ
depictio-

*

depictiones, dum in se orantium
retorquent aspectum, impediunt
affectum. Attende igitur, si illa non
videntur consideratione digna, ex
quibus anima Christi Sponsa, Deo
subtrahitur, ut ab infernali adulte-
ro corrumpatur. Et illa maxima
negliguntur, quæ animam ad Deo
placendum componunt, ac hospi-
tium mentis ad Dei habitationem
ordinant, & disponunt. Quam ma-
xima est iactura, & quam fatua, &
periculosa cura! Minima curiosa
componere, & multis sumptibus
adornare, quæ solos oculos pascant
corporis, & ex quibus sumptibus
fatuus, subtrahitur victus egenis.
Quantus est illuminationis defe-
ctus, & quam stulta ignorantia, qua
quis delectatur in superuacua & va-
na pictura, & nulla delectatio appo-
nitur in Sacra Scriptura?

Confilium Suadeo enim non curare de istis
amicum minimis, & intentionem ponere
in

in perpetuis & magnis. Illa quidem admonet Sacrae Scripturae lectio pro nihilo ducenda, & haec omni amoris studio amplectenda. Quocirca lectionem ama, studium frequenta, in ipsis te occupa, vanitates deuita, in ipsa lectione te ipsum debita consideratione circumspice, Salvatorem tuum tota intentione contemplare: ut quem vides nunc in ænigmate per Scripturae speculum, videas facie ad faciem in æternum.

Amen.

Scripsit J. W. Paderb.

Errata sic corrige.

Fol. 3. v. 9. *lectitavi.* 15. v. 19. *ros.* 26. v. 21. *balsamo.* 30. v. 18. *dele in.* 35 v. 6. *tentationum.* 37 v. 6 *dele de.* 61 v. 10. *saluare.* 119. v. 5. *dele ad.* 137. v. 22. *ne* 148. v. 28 *ad.* 241. v. 13. *sit.* 244 v. 20. *eis.*

F I N I S.

